

NOORD-BRABANDER.

Dingsdag, 17 Januarij.

DIORRE VERUM QUID VIDAT.
Horatius.

KERKELIJKE STAAT ROME.

Daags voor kersmis heeft de H. Vader de soletanele vespers in de sixtus kapel aangeheven. In den nacht werden de morgen gezangen in dezelfde kapel gezongen en Z. Em. de kardinaal Sala celebreerde den heiligen dienst, waarin de kardinalen en prelaten tegenwoordig waren.

Op hersdag werd Z. M. volgens gebruik naar de hoofdkerk van het vatikaan gedragen, om aldaar de patisschijf mee te doen. Z. Em. de kardinaal Pacca was assistierend bisschop; Z. Em. de kardinaal Spada verrigte de fractien van diaken en Mgr. Silvestri, auditeur der rota, die van subdiaken. De kardinalen Rivarola en de Simore waren assisterende diakenen. De heilige Vader reikte de Communie aan de kardinalen diakenen en aan de edellieden uit en ontving van den kardinaal aartspriester en twee kanunniken het gewone *Presbyterium*.

Den 22 December heeft men in de St. Pieters-Kerk het gedenkstuk, opgericht ter eere van Leo XII, ontbloot. Dit gedenkstuk is geheel ten koste van den regerenden Paus en door den beital van den beeldhouwer Fabris voltooid. De kunstenaar heeft het tijdstip uitgekozen, waarop Leo XII, na de heilige poort voor het Jubilé geopend te hebben, den apostolischen zegen van boven de galerij gaf. De Paus wordt in al de pracht van zijn gewaad, met de kroon op het hoofd en de hand opgeheven om den zegen te geven afgebeeld. Vier kardinalen staan naast zijnen zetel, te weten de kardinaal Pacca: deken; de kardinaal Zurlo, destijds vikaris; de kardinaal Odescalchi, die thans dezelfde plaats bekleed en de kardinaal Capellari, de tegenwoordige Paus, die in datzelfde heilige jaar tot kardinaal verheven werd. De beelden zijn overheerlijk schoon en het gedenkstuk is trotsch en prachtig. Het opschrift is: *Memorie Leonis XII. P. M. Gregorius XVI P. M.*

De sedert eenigen tijd verwachte bevordering van prelaten heeft thans plaats gehad. Onder de benoemden merkt men op den nuntius te Napels, Mons. G. Ferretti, die tot bisschop van Montefascone en Cornelo bevorderd is, in plaats van den overledene kardinaal Velzi; en den Nuntius te München, Mons. Mercy d'Argenteau (een Luikenaar), aan wien de post van *Uditore generale della reverende Camera Apostolica* opgedragen is. Zij die deze posten bekleeden, kunnen steeds bij eene volgende bevordering op den kardinaals hoed rekenen.

DUITSCHLAND.

Berlijn, den 11 Januarij. Den 18 December is te St. Petersburg eene keizerlijke ukase bekend gemaakt, waarbij de invoer wordt toegestaan van onderscheidene tot hiertoe verboden buitenlandsche waren, en de inkomende regten op andere worden verminderd. In het hoofd van dit besluit wordt gezegd, dat de snelle vorderingen der Russische nijverheid toelaten, de vroeger vereischte beschermende regten te matigen, en dat het gouvernement zelfs overtuigd is, dat de toelating van vreemde fabrieken, tegen matige regten, bij de Russische onderdanen eenen wenschelijken nijver zal opwekken en tot voortdurende werkzaamheid aansporen.

In de laatste dagen des vorigen jaars was de vorst te St. Petersburg en in de omstreken weder merklijk toegenomen. De thermometer teekende 20 tot 22 graden koude, zonder sneeuw.

Frankfort, den 12 Januarij. Eergisteren avond zijn zes studenten, welke bij vonnis van den 19 October tot levenslange tuchthuisstraf veroordeeld waren, uit de constabelwacht alhier ontvlugt. Nalatigheid van de zijde van een' der hoogere gevangenisbeambten en verraad van den kant van een' zijner onderhoorigen, schijnen de uitvoering van het misdadige plan, dat overigens door het uiterst onstuimige weder begunstigd werd, mogelijk gemaakt te hebben. In den afgeloopen nacht zijn reeds vele huiszoekingen bewerktelligd en verscheidene beambten der gevangenis in hechtenis genomen.

Het Koninklijk Würtzburgsche gerechtshof te Tubingen heeft onlangs het vonnis uitgesproken over onderscheidene studenten, wegens deelgenootschap aan eene zoogenaamde *Burschenschaft*, en verstoring der rust in Junij 1833. Vier zijn vrijgesproken; de overige tot eene gevangenis van 14 dagen tot 18 maanden veroordeeld.

Berigten uit Zwitserland, van den 6den Januarij, melden het volgende: Uit Bunden verneemt men treurige tijdingen van de ongelukken, op het einde van December door sneeuwvallen veroorzaakt. Te Tavetsch (een der Rjndalen) liepen geheele dorpen gevaar van onder de sneeuw begraven te worden; alles trachtte zich door de vlugt te redden, doch menigeen werd

overrompeld; zoo werden op den 25sten December, 's avonds om 4 uur, zeven mannen overstelt; vier hunner 's avonds met moeite gered, doch drie, onder welken een dood, eerst 's anderen daags uitgegraven. Drie huisgezinnen verloren, genoegzaam al hun vee. Den 26sten had er een sneeuwval op het dorpje Cresta, in het Schanser-dal plaats, waardoor zeven stallen en twee huizen werden weggerukt. In een der twee huizen waren elf kinderen verzameld; de ouders overleden, elders, wat er bij het dreigende gevaar te doen was; daar zagen zij eensklaps het huis, waarin zich de kleine schare bevond, door den sneeuwval weggerukt en verbijzeld, toen zij jammerende toesnelen, kropen de kinderen gezamenlijk welbehouden uit den sneeuwhoop en ijlden de huizen in de armen. Geen derzelven was boven de acht jaren oud; een kind van een half jaar was gedurende den storm door de zesjarige zuster vast in de armen gehouden en zoo gered. Een knaap had bij den sneeuwval een hamer in de hand, en werd zoo met dezelve voortgedragen, den hamer steeds vasthoudende. Eenigen waren, gelijk zij verchalen, door het geweld van den wind, die den sneeuwval steeds vooraf gaat, door de vensters geslingerd.

Op den 4den Januarij, ruim een uur na middernacht, heeft men te Bazel eenen vuurkogel opgemerkt, die uit den oosten snel naar het westen over de stad heen vloog, en, daar hij de grootte had van volle maan, zoo veel licht verspreedde, dat voor een oogenblik de nacht in helderen dag was herschepen; kort na het verdwijnen van dit licht verscheen, hoorde men eenen slag, gelijk aan de losbarsting van den zwaarsten donder, die de gebouwen deed dreunen en vele menschen uit den slaaprakte.

FRANKRIJK.

PARIS, den 12 Januarij.

Z. M. heeft noodzakelijk op het adres der pairs geantwoord: dat de zoo edel en krachtig daarin uitgedrukte gevoelens hem eindelijk de belooning voor zijne inspanningen verschaffen; dat zij hem een genoegzamen waarborg aanboden, dat, door de eengezindheid maar staatsmachten, bij voortdurende Frankrijk voor nieuwe omwentelingen, de wereld voor nieuwe woelingen, zullen worden behoed; en dat hij de hoogste prijs stelt op de uitdrukking der gehechtheid van de pairs aan zijn geslacht.

De Koning en Koningin van België werden eerlang hier verwacht.

De heer Meus wordt insgelijks uit België hier weder verwacht ten einde de onderneming van den ijzeren spoorweg tuschen Paris en Brussel haar beslag te doen erlangen.

De krijgstoerustingten tot de nieuwe onderneming voor Constantine worden voortgezet. De maarschalk Clausel bevond zich den 3 nog te Algiers. De bekende generaal Fabvier, die thans op half traktement is, zou het bevel over eene brigade bij den nieuwen post erlangen.

Het hof van assises van den Nederrijn heeft in hare zittingen van den 9 en 10, de verhooren der getuigen, in de zaak der beschuldigten wegens den aanslag van den jongen Bonaparte voortgezet. Daaruit zijn geene nadere bijzonderheden dan de reeds bekende, nopens dezen aanslag aan het licht gekomen. Intusschen blijkt het, dat het meerendeel der gevangenen minder eigenlijk verleid, dan wel uit eigen, vrijen wil gehandeld heeft.

Er loopt een zeer ernstig gerucht: Meunier zoude tot eene associatie van 40 personen behooren, die allen zouden gezworen hebben Lodewijk Philips te vermoorden; ieder hunner zoude voor zijne beurt tot handeling moeten loten, en het volgende nummer zoude gelast zijn den genen te vervangen, wiens slag gemist ware. Men voegt er bij, dat men reeds den naam van velen der zaamgezworenen ontdekt heeft, en dat de tot dus verre plaats gehad hebbende gevangennemingen met die ontdekking in verband staan. Wij weten niet in hoe verre aan een dergelyk gerucht behoort te worden geloof gegeven, maar zeker is het, dat een diep geheim nog de geheele instructie der zaak van Meunier bedekt, en het opgemelde gerucht is nog niet algemeen verspreid. Een der vijanden van het ministerie, deze zaak vernemende, heeft beweerd, dat het een verzinzel was, bestemd om de gedeputeerden met schrik te vervullen, en eendes te gemakkelijker van hen de exceptionele wetten te verkrijgen, welke men tegen de verdachten wil in werking brengen.

Het adres is bij de pairs met eene overgroote meerderheid aangenomen. Zoo beslissend wel niet, maar toch afdoende zal de aanneming van het adres der afgevaardigden wezen. Men wacht hier inmiddels langdurige beraadslaging, doch eerst bij de behandeling der afzonderlijke paragrafen. Het is de wensche van Spanje ter sprake komen, met andere landen onze

tegenwoordige voornaamste staatkundige tegenstanders, de minister Guizot en de gewezen minister Thiers, zullen elkander slag leveren. Men is zeer verwonderd geweest, dat de maarschalk Soult, wiens krijgsmachtige geest hem vroeger uit het bestuur heeft doen verwijderen, bij de pairs onze regstreekse gewapende tusschenkomst in Spanje ten hoogste afgekeurd, ja die *onvergevelijk* en *schandelijk* genoemd heeft, omdat zij al het bestaande bij ons in de gevolgen zou omverwerpen. Uit deze taal leiden velen af, dat de maarschalk geneigd is, om met de doctrinaireren vrede te maken, en hij kants heeft om spoedig op het kussen te geraken. Het Och- tandblad dezer partij gaat heden zoo ver van te beweren, dat de eisch tot eene regstreekse tusschenkomst in Spanje met vordering moet vergeleken worden, die de Revigen in der tijd tot onze tusschenkomst in Polen gedaan hebben.

De verklaring van den eersten minister Molé bij de pairs dat de Engelschen in San Sebastian en Passages slechts eenige onbeteekende forten aangelegd hebben, hebben velen hier ontevreden gelaten. Het verbond met Engeland is juist niet te vaster geknoopt door het verblijven, ja versterken van een Britsch smaldeel op den Taag, terwijl het onze, onder den admiraal Hugon, grootendeels is teruggekeerd. Het verkeer tusschen beide landen is inmiddels in de laatste jaren grootelijks toegenomen. Ten bewijze daarvan moge strekken, dat in 1833, in Boulogne, slechts 15,755, in 1836, 55,512 reizigers van en naar Engeland zijn doorgereisd. In hetzelfde jaar 1836 zijn in Calais 35,302 reizigers doorgetrokken. Men verneemt weinig zekers nopens de vorderingen der instructie in de zaak van Meunier, maar meent toch, ondanks al de tegenovergestelde verhalen in de dagbladen te mogen mededeelen, dat deze misdadiger steeds bij zijne verklaring blijft, dat hij geene medepligtigen heeft gehad.

Van den 13. De generaal Sebastiani heeft gisteren een langdurig gehoor bij den hertog van Orléans gehad.

De Kroonprins en de hertog van Nemours zullen, bij den nieuwen togt tegen Constantine, elk eene afdeeling der artillerie commanderen.

Bij de afgevaardigden zijn gisteren de beraadslagingen over het adres begonnen. Vooral heeft de rede van den heer Davergier de Hauranne het meest de aandacht tot zich getrokken. Hij schetst de stand der partijen in de kamer. Hij heeft, over de Spaansche zaken sprekende, den hevigen liberalen verweten, dat zij voor alle oproeren, ja voor aanslagen van Koningsmoorders deelneming gevoelen. De leden van de uiterste linkerzijde hebben hierop, als om hunne verontwaardiging te betruigen, met veel drift den redenaar tot de orde geroepen, die daarop zijne woorden eenigzins verzachte.

In de zitting van heden hebben, onder anderen, de heer Bodin voor, en de heer Garnier Pagés tegen het adres gesproken. Laatstgenoemde heeft de ministers omtrent derzelve staatkunde ten opzichte van Spanje gegispit en zich sterk uitgelaten over het in vrijheid stellen van Prins Louis Buonaparte.

De beroemde schilder Gérard is gisteren in zijn 66ste jaar overleden.

De zaak te Straasburg zal vermoedelijk spoediger afloopen dan men verwachtte. Den 10den werden de laatste getuigen verhoord en daags daarna zou de Procureur-Generaal het woord voeren. De pleidooijen zullen Vrijdag en Zaterdag plaats hebben. Zondag zal de President de debatten resumeren, en op zijn laatst zal dus Maandag de Jury zijn verdict uitbrengen.

SPANJE.

Men heeft berigten uit Madrid, van den 4 dezer. De Koningin had onderscheidene eerbewijzen aan de stad en verdedigers van Bilbao toegestaan. De stad zal bij hare titels van «zeer edele en zeer getrouwe» die van «onverwinnbare» en haar gemeentelijke raad zal den titel van *Excellentie* voeren. De titel van graaf van Luchana is aan den generaal Espartero en zijne afstammelingen in de rechte lijn geschonken. Den 5 Februarij zal een plechtige lijkdienst in het geheele koninkrijk gevierd worden, ter eere van de dapperen, die in de verdediging van Bilbao gevoeld zijn. In die stad zal ter hunner eere een gedenkteken worden opgericht. Eindelijk zal Bilbao op kosten van den Staat worden hersteld, en een pensioen is toegestaan aan de weduwen en weezen zijner verdedigers.

Vercheidene schepen met levensbehoefden zijn den 1 in Bilbao aangekomen; intusschen heerschte aldaar nog alles behalve overvloed; de troepen van Espartero, die niet eens winterkleding hebben, vervullen de stad. De ingezetenen zijn aldaar nog op raadsel gesteld; ieder hunner ontvangt 4 ons vleesch daags.

De Carlisten hebben op twee mijlen van de stad hunne posten uitgezet.

ENGELAND.

LONDEN, den 31 Januarij.

De Koning heeft gisteren een wandelrid in een rijtuig gedaan. Hoogstdezelfs gezondheid is voldoende; ook die van de Koningin heeft zich eenigzins verbeterd.

De heer Alvarez, een neef van den heer Mendizabal, is den 11den aan het Ship-Hotel te Dover afgestapt. Hij was ten 5 ure met Zr. Ms. pakketboot *Firefly*, van Calais aangekomen, en reeds terstond verder naar Londen. Men zegt dat hij belangrijke dépêches van zijn gouvernement naar deszelfs gezant te Londen medebrengt.

— De berigten uit New-York houden in, dat eindelijk de verkiezing des heeren van Buren verzekerd is. De toestand van den generaal Jackson ging meer achter dan voorwaarts.

NEDERLANDEN.

GR. VRIJZAKKELIJKE, den 31 Januarij.

Bij resolutie van wijlen Z. Exc. den minister van financien van 22 December 1836, is bepaald, dat daar de tot dus verre te Groot Zundert bestaande postinrichting opgeheven en met het kantoor te Breda vereenigd wordt, de verzending der naar Frankrijk bestemde, of van daar komende brieven, voortaan bij uitsluiting op en over het laatstgemelde Postkantoor zal behooren te geschieden; dat het toezigt over deze correspondentie door den directeur en controleur van het Postkantoor te Breda, gezamenlijk, op den voet tot heden voor den controleur te Groot Zundert bepaald, zal worden uitgevoerd; dat de verplichting tot gedwongen frankering tot de grenzen, voor zoo veel de brieven uit of naar België betreft, blijft bestaan, doch de som, die als grensport, en tot goedmaking van buitengewone kosten, boven het gewone port, van de plaats van afzending tot Breda, of omgekeerd, zal verschuldigd zijn, vermindert wordt van 25 op 15 centen per enkelen brief, de zwaardere naar evenredigheid dat het port der brieven van en voor het kantoor te Breda zelf, eveneens teruggebracht wordt op 15 centen per enkelen brief, zonder meer; dat het ontbieden van Fransche nieuwspapieren, door tusschenkomst van de Belgische Postkantoren, van zelf zal vervallen, daar er geene reden meer kan bestaan, om bestellingen te doen van diergelijke dagbladen, anders dan regstreeks uit Frankrijk en door middel der gewone brievenmaal; dat, wat echter de Belgische nieuwspapieren betreft, het aan het kantoor te Breda geoorloofd zal zijn, daarop bestellingen aan te nemen en uit te voeren op den voet aan andere grenskantoren toegestaan: een en ander bij wijze van voorloopigen maatregel en tot andere beschikking; — dat de brieven, gaande naar België, bij voortdoring op de thans gebruikelijke wijze zullen worden gestempeld, en dat op die in de omgekeerde richting, de stempel van Groot-Zundert zal worden vervangen door dien van Breda, volgens een van den gewonen stempel van dat kantoor verschillend model, en ter voorkoming van verwarring, op den rug der brieven af te drukken. Ook is, ter voorkoming van alle misvatting, bij meergemelde resolutie aangemerkt, dat de bedoelde bepalingen van geene toepassing zijn op de correspondentie met de vesting Luxemburg. Dezelve zal voortdurend, op den tegenwoordigen voet, over het kantoor te Arnhem worden verzonden.

— Uit eene andere ministeriele resolutie blijkt, dat bij gelegenheid van de jongst gehouden inspectie over de met onbepaald verlof zijnde manschappen, behorende tot de mobiele schutterijen, men genoegzaam allerwege zwaarigheden heeft ontmoet, veroorzaakt door de nalatigheid van sommige plaatselijke besturen in het behoorlijk opvolgen der voorschriften, welke, ten aanzien van de met onbepaald verlof zijnde schutters, die van woonplaats veranderen, zijn vastgesteld geworden. Dien ten gevolge zijn de plaatselijke besturen dezer dagen uitgenoodigd geworden, om de bestaande voorschriften te dezer zake, zoowel in het belang van den dienst, als van de schutters zelve, voortaan met de meeste nauwkeurigheid, op te volgen, zullende zij daardoor de moeijeligheden helpen voorkomen, die uit eene onvergestelde handeling moeten ontstaan, en welke meer bepaaldelijk worden te weeg gebracht door het al te ligtvaardig afgeven van zieken-attesten en bewijzen van verhuizing naar eene andere provincie, zonder dat deze domicilie-verandering werkelijk is tot stand gekomen; door het oproepen tot bijwoning der inspectien van manschappen, die werkelijk buiten de provincie wonen en, ter zake daarvan, van de inspectien verschoond zijn, en eindelijk door het niet teruggeven van de verlofspassen van de belanghebbenden.

— Tot het grootste genoegen aller ingezetenen van Maastricht, kunnen wij u mededeelen, dat door goedgunstigheid van onzer geliefden Vorst, als ook door de getrouwe medewerking der stedelijke regering, opperbavelhebber en gezetelijke overheid, het Z. M. behaagd heeft, de oude en prachtige Lieve-Vrouwkerk, die reeds vele jaren tot arsenaal gediend had, aan de Katholijken af te staan, voor de Parochie van St. Nicolaas, en dit onder zeer voordelige voorwaarden.

— Het verdient openbaren lof dat niet alleen de Katholijken wedijveren, om de voorwaarden te bewerkstelligen, maar zelfs ook de Protestanten, door vrijwillige giften, de kosten helpen bestrijden.

— Eene der Belgische dagbladen vermeldt het volgende:

«Van den 1sten Mei tot den 31 December 1836, zijn langs den ijzeren spoorweg tusschen Brussel en Antwerpen, 732,000 reizigers heen en weder overgebracht. De opbrengst van den weg heeft, gedurende hetzelfde tijdsverloop, 734,736 franken beloopt. In de acht eerste maanden van 1835, hadden 421,439 reizigers van de afdeeling van den weg tusschen Mechelen en Brussel, die toen alleen nog bestond, gebruik gemaakt, en bedroeg de opbrengst 268,995 franken. De opbrengst van den weg is, sedert dezelve tot aan Antwerpen is verlengd, dus omstreeks driemaal zoo groot geworden. Alleen in de maand November 1836 heeft het aantal reizigers op den weg 86,000 en hebben de ontvangsten 55,080 franken bedragen. In December van hetzelfde jaar is, niettegenstaande het ongunstige weder, het aantal reizigers nog 49,000 geweest, en zijn bij het bestuur van den weg 48,739 franken ontvangen.»

HOOG KERKELIJK BESTUUR. (1)

De Raad van Zijne Heiligheid of het *Heilig Kollegie*, is, volgens de Bulle van Sixtus V, gedagteekend 3 December 1586, zamengesteld uit 70 Kardinalen, verdeeld in drie rangen, te weten: 6 Kardinalen-Bisschoppen, 50 Kardinalen-Priesters en 14 Kardinalen-Diakenen. Er zijn thans 5 in *petto* benoemde Kardinalen en 8 *vacante Hoeden*, hetgeen, met de vermelde, te samen 70 uitmaakt. De Kardinalen-Bisschoppen hebben elk een Bisdom in de nabijheid van Rome, waardoor zij den naam dragen van *ondersteedsche Bisschoppen*, (*Episcopi suburbicarii*). De Kardinalen-Priesters en de Kardinalen-Diakenen hebben ieder eene Kerk van Rome tot titel.

De nu regerende Paus is GREGORIUS XVI, *Maure Capellari*, geboren te Belluno, den 18 September 1765; tot Kardinaal verheven den 21 Maart 1825; Paus verkoren den 2 Februarij 1831; gekroond den 6 Februarij daaraanvolgende.

HET HEILIG KOLLEGIE.

I. Kardinalen-Bisschoppen.

1. Barthel. Pacca, geboren te Benevento, den 25 December 1765, benoemd den 23 Februarij 1808, Secretaris der Inquisitie, Prefect van de Congregatie der Plegtigheden en der herziening van de boeken der Oostersche kerken, Bisschop van Ostia en van Velletri, Deken van het H. Kollegie, Prodataarius van Zijne Heiligheid, Apostelĳk Legaat van de Provincie Velletri.
2. Petr. Franc. Galleffi, geboren te Césena, den 27 October 1770, benoemd den 12 Julij 1803, Prefect van de Congregatie der fabriek van St. Pieterskerk, Bisschop van Oporto, St. Rufino, en Civita vecchia, Onderdeken van het H. Kollegie, Kamerling van den H. Stoel.
3. Emman. de Gregorio, geboren te Napels, den 18 December 1758, benoemd den 8 Maart 1816, Bisschop van Frascatie, Groot-penitentiaris, Prefect van de H. Concilie-Congregatie, Archimandriet van Messina.
4. Joan. Franc. Falzacappa, geboren te Corneto, den 7 April 1767, benoemd den 10 Maart 1823, Bisschop van Albano, Prefect van het Tribunaal van teekening.
5. Carol. Maria Pedicini, geboren te Benevento, den 2 November 1796, benoemd den 10 Maart 1823, Bisschop van Palestrina, Prefect der Propaganda- en Ritus-Congregatie.
6. Carol. Prins Odescalchi, geboren te Rome, den 5 Maart 1786, benoemd den 10 Maart 1823, Bisschop van Sabina, Prefect van de Congregatie der Bisschoppen en Regulieren, Vicekanselier en Sommist van den H. Stoel. (*Vervolg hierna*)

BLIK OVER BELGIE, ten opzichte van het *Godsdienstige en Zedelijke*. (Getrokken uit *l'Ami de la Religion*), vervolg van den 12 November 1836.

OVER HET ONDERWIJS.

Een der vermogendste middelen om het licht of de duisternis te verspreiden, ten einde de burgers te verbeteren of te bederven, is zonder tegenspraak het onderwijs. In vorige nummers hebben wij ook over de drukpers, een ander middel van stichting of zedelijke verwoesting gesproken, welke insgelijks in eepen meer uitgebreiden zin, een onderwijs is, en bij die gelegenheid hebben wij aangetoond, dat de booswichten in België voor het ongeluk van dat land daarvan hebben gebruik gemaakt. Thans zullen wij eene blik werpen, over de tegenwoordige gesteldheid van het onderwijs.

België, onder het keizerrijk een gedeelte van Frankrijk uitmakende, werd als hetzelfde bestuurd. Men weet wat het onderwijs in den tijd van het despotismus was, hetwelk men universeel kon noemen, uithoofde het zich over alles uitstreckte. Naauwelijks was de ijzeren arm, die op het onderwijs even als op de godsdienst drukte, verbroken, of men zag eensklaps Katholijke scholen oprigten. De vreugde verspreidde zich onder alle de klassen der maatschappij. De vaders des huisgezins vooral, waren verheugd, want zij konden de zorg om hunne kinderen op te voeden, aan onderwijzers volgens hunne keuze toevertrouwen. Gedurende eenige jaren scheen alles in België de gelukkigste toekomst te beloven.

Weldra echter verschenen de besluiten van Koning Willem, en de Katholijke scholen werden gesloten. Niet te vreden om de ouders te beletten van aan hunne kinderen een onderwijs, overeenkomstig met hunne geloofsbelijdenis te geven, rancde men aan datgene, hetwelk den mensch het dierbaarste is, en men wilde zijn geweten naar derzelve lui men leiden.

Er werden scholen opgerigt, waarin het verboden werd om de Katholijke leer te onderwijzen, onder het schoon voorwendsel, dat zulks de zaak niet van den meester, maar van de bedienaren van den eeredienst was, even als of de wetenschap, eene der dochters van den godsdienst, zich van hare moeder kon verwijderen, even als of de mensch zich eenvoudig bij de rekenkunde, het schrijven, de geschiedenis, enz, moest bepalen, en niet vooraf moest beginnen mensch en vooral godsdienstig mensch te zijn.

Het was wel aan de gebreveteerde onderwijzers geoorloofd om over het algemeen over den godsdienst te spreken of liever een zedekundig beeld zonder bestaan te onderwijzen; doch welke bestandigheid konden bij toeval eenige gesproken woorden zonder het onderwijs der leerstellingen in de jeugdige hoofden hebben? Vijf jaren gingen alzo verloren, eene kostbare tijd

(4) Al het hier volgende is naauwkeurig ontleend uit den Pauselĳken Staats-almanak, over het jaar 1836 (uitgegeven te Rome; onde den titel van *Notizie*, en komt voor in het R. C. Jaarboek).

geheel voor de ware opvoeding verloren. In dien staat van zaken moest het hart van het kind voor alle gebreken open blijven; duizende kinderen derhalve opgevoed in de scholen welke het toenmalige gouvernement zorg droeg om in al de gemeenten des koninkrijks te openen, moesten eenmaal, indien deze verschrikkelijke staat van zaken nog tien jaren had blijven bestaan, duizende onverschilligen, of om beter te zeggen, duizende ongelooovigen worden; immers, dat men er wel op lette, deze groote waarheid wordt dagelijks meer en meer bevestigd:

« Die niet voor mij is, is tegen mij. » Men zal zeggen en dit is voor een groot gedeelte waar, dat de ouders bij gebreke van godsdienstig onderwijs, daarin bij hun aan huis voorzagen, doch men weet wat er ten dien aanzien in de familien, en vooral in de lagere klassen omgaat; dikwerf ontbreken de noodige tijd, de goede wil en het geduld, overigens wordt dit onderwijs zonder gevolg en zonder leerwijze gegeven. De onkunde in den godsdienst is duidelijk en bekend, vooral in de steden. De kinderen der armste volksklasse, die bijna al de scholen onder de regering van Koning Willem hebben bijgewoond, kennen ter naauwernood eenige woorden uit den Cathedismus en de geestelijkheid heeft veel moeite om hen denzelve te leeren, en de lust ook ontbreekt hen. Gewoon aan alles wat denkbeeldig is, gevoelt hun verstand de noodzakelijkheid niet voor het godsdienstig onderwijs; hunne denkbeelden hebben eenen anderen loop genomen en ter naauwernood gelukt het hun de wezenlijke waarheden te leeren kennen. Ook heeft men nimmer in België zoo vele diefstallen door beiden kinderen en ouder gewordenen zien bedrijven, die even zoo veel stoutmoedigheid en zedeloosheid als de grootste misdadigen aan den dag leggen. En welke waarden in de familien! Het is niet zeldzaam, verlatene moeders zich hooren te beklagen over hetgeen zij *hunne plagen*, (lewis *tourmens*) noemen, sprekende over hen, die zij het leven hebben gegeven en die hun in hoogen ouderdom moesten ondersteunen. Ondertusschen zeggen zij, wij hebben alles voor hun gedaan; Ja, maar wij hebben aan het wezenlijke niet gedacht.

De kinderen der burgerklasse en die van den ouden adel, zijn bijna de eenigste, bij wien de godsdienstige opvoeding niet zoo zeer verwaarloosd is, doch diegenen, die de universiteiten bezocht hebben, bemoeijen zich weinig met den godsdienst noch met derzelve leeraren. Er zijn uitzonderingen, doch deze zijn zeldzaam.

Het gouvernement heeft na vele pogingen en voorwendsels, zich van het onderwijs meester gemaakt. Het had ijverige handlangers om tot zijn oogmerk, door de genootschappen te geraken, die overal, onder anderen, elementaire boeken, vol van *deismus* verspreiden, waarin de Koning werd geprezen en als een afgod bewierookt.

Die schoone dagen konden niet van langen duur zijn. De duizendwerf herhaalde wenschen werden verhoord.

Het was niet de onderwerping van den troon, welke zij verlangden, doch deze val, dien wij niet zullen trachten uit te leggen, diende hunne zaak en zij maakten daarvan gebruik.

Het stelsel in het onderwijs hetwelk tijdens de regering van Koning Willem gevolgd werd, moest eindigen met tegen het gouvernement te werken. Men had slechts een oogmerk namelijk om den Katholijken Godsdienst te vernietigen en het protestantismus daarvoor in de plaats te stellen, waarvan men welligt gaarne den Koning als opperste herder gezien had.

Het stelsel bragt verschillende resultaten voort, naar gelang het op de volks-kinderen of op die der meer verhevene klassen werkte. De kinderen der lagere scholen, waren, hetgeen men wilde dat zij waren, werktuigen, waarvan het voor het vervolg gemakkelijk zou geweest zijn de bewegingen te leiden. De leerlingen der Athenaeums en Universiteiten in den godsdienst onverschillig geworden zijnde, namen, zonder dat Koning Willem daaraan dacht, eene half-republikeinsche helling aan.

De kinderpalen aan de vrijheid van onderwijs toegebragt, zijn thans verdwenen. De nieuwe belgische grondwet heeft deze vrijheid gewaarborgd. Het onderwijs is derhalve vrij; de regten van den Katholijken mensch zijn afgekondigd; de vader des huisgezins die, in het welbegrepen belang van zijn kind, hetzelfde liever dom gezien had, dan het naar scholen van onverschilligheid te zenden, behoeft thans maar te kiezen. Het openen van zoovele nieuwe scholen, gaf aan het onderwijs eenen gelukkigen indruk, en de natijver hersteld zich van dag tot dag.

B, 13 Januarij 1837.

Mijnheer de Redacteur!

Wel zeker heeft nooit de benoeming van eenen burgemeester meer beweging gegeven en geschrijf veroorzaakt, dan die van den heer de Roock, te Bergen op Zoom.

In den *Noord-Brabander* van den 3 en 10 Januarij II. is, zoo als ik vermeen, te regt opgemerkt, dat voorn. heer de bevoegdheid niet heeft, om tot die betrekking benoemd te worden. De correspondent van den laatsten brief, had bij de opsomming van de Protestantsche ambtenaren nog kunnen bijvoegen, dat de ontvanger der directe belastingen in gezegde stad ook een Roomsch-Katholijk ambtenaar vervangen heeft, en dat de raad van die stad, ofschoon voor de meerderheid uit Roomsch-Katholijken bestaande, toch zoo voor de Protestanten niet is; als men wel gewoonlijk de Roomsch-Katholijken gelieft af te schilderen; immers dezelfde heeft de voordragt opgemaakt uit welke de secretaris der stad en kost-schoolhouder, beide

Protestanten, zijn benoemd; de eerstgemelde was lid van den raad, en het ontbrak niet aan geschikte Roomsche-Katholieke sollicitanten, even min als voor den kost-schoolhouder, en men kan evenwel niet zeggen, dat de benoemde de geschiktste waren; dan ik wil het punt van godsdienst met den correspondent van de *Bredasche Courant* van gisteren geheel achterwege laten, en de zaak regtens of volgens de bestaande verordeningen behandelen.

Bij artikel 132 der grondwet is bepaald, dat de stedelijke besturen op zoodanige wijze zullen zijn te zamen gesteld, als bij de reglementen zal worden vastgesteld. Bij de bevorens gearresteerde reglementen voor de gemeente-besturen, was bepaald, dat de burgemeesters en wethouders door den Koning zullen worden benoemd uit eene nominatie van drie personen, door den raad voor te dragen.

Bij het nader reglement van den 4 Januarij 1824, art. 52, heeft de Koning zich de magt voorbehouden, om de burgemeesters en wethouders zonder voordragt uit de leden van den raad te benoemen, en in die gevallen waarin buitengewone omstandigheden zulks noodzakelijk mogten maken, de keuze van burgemeester ook buiten den raad te doen.

Bij artikel 44 van dat reglement is vastgesteld, dat de leden van het stedelijk bestuur, zonder onderscheid, zullen gekozen worden uit de vroedste en gegoedste ingezetenen der stad, en houdt verder in, welke vereischten van inwoning, gegoedheid enz. gevorderd worden.

En doordien men het er voor mag houden, dat de burgemeester een gedeelte van het stedelijk bestuur uitmaakt, zoo zal het wel niet zijn tegen te spreken, dat de burgemeester ook die vereischten van inwoning enz. behoort te hebben.

Queritur heeft de heer de Roock nu die vereischten?

Ik wil liefst het punt niet behandelen, of die buitengewone omstandigheden aanwezig zijn geweest, om eenen burgemeester buiten de leden van den raad te benoemen; dan dit is zeker, dat zulks altijd grievend, ja zelfs beleedigend voor de overige leden van den raad kan worden beschouwd. Ik zal den correspondent van de *Bredasche Courant* niet tegenspreken, dat voornoemde heer Roock, te Bergen op Zoom gewoond heeft, noch dat hij met eene vrouw uit die stad gehuwd is, en dat hij voormaals het stemrecht in die stad heeft uitgeoefend, maar de vraag is hier alleen, of hij door zijne verhuizing naar Halsteren, die bevoegdheid niet verloren heeft? Het is mogelijk, dat hij ten gevolge van het springen van het laboratorium, op den 29 Maart 1831, mithoofde dat zijn huis daardoor beschadigd is geworden, op het buitenverblijf van zijn zwager onder Halsteren, eenen intrek heeft genomen, maar dat het zijn voornemen was, om wederom naar Bergen op Zoom terug te keeren, zal men zoo gretig niet aannemen.

Gedurende den zomer was zijn huis hersteld en hij konde het dus tegen den winter weder betrekken, doch tot een bewijs dat hij zulks niet voornemens was en zich voortdarend, hetzij te Halsteren provisioneel of elders wilde vestigen, dient, dat hij zijne attestatiën *de vita* tot het ontvangen van zijn pensioen als gepensionerd hoofdofficier reeds in 1831 te Halsteren door zijnen voorganger als Burgemeester heeft laten teekenen, hetwelk niet had kunnen gedaan worden, wanneer hij niet verklaard had, zich aldaar met ter woon te vestigen.

Dat hij zich te Bergen op Zoom niet heeft laten afschrijven is mogelijk, doch dit bewijst niets; kan zulks niet verzuimd of nagelaten zijn, uit hoofde hij in geene beste verstandhouding met den heer Burgemeester Cuypers leefde, met wien hij in geene aanraking verlangde te wèzen, doch dit is stellig waar, dat hij sedert zijn vertrek uit die stad geene burgerlijke betrekking aldaar meer heeft uitgeoefend.

Bij artikel 3 van het reglement voor het bestuur ten platten lande van den 23 Juli 1825 is voorgeschreven, dat de Burgemeester moet zijn ingezetene der gemeente, en bij artikel 4 dat voor ingezetenen der gemeenten gehouden worden die hunne eenige of voornaamste huisvesting in de gemeente houden. — Alleen in geval dat dezelfde persoon over meer dan eene gemeente Burgemeester is, kan hij volstaan met in eene dier gemeenten te wonen.

De uitvlugt die de correspondent van de *Bredasche Courant* maakt nopens de inwoning, dat afwezigheid ten gevolge van bedieningen of commissien door of van wege den Koning opgedragen, in deze geenzijts hinderlijk is, is ver gezocht; immers het is een bekende regel dat hij, die te veel wil bewijzen niets bewijst, (*qui nimium probat nihil probat*) en dit is altijd het geval wanneer men zich te vergeefs zoekt te redden of te verdedigen.

Nimmer kan het de bedoeling van het reglement zijn geweest onder die bedieningen zoodanige te rangschikken, tot welke eene vaste inwoning grondwettiglijk vereischt wordt, en te minder nog wanneer er alle bewijzen voorhanden zijn, dat men geen voornemen gehad heeft zijn vorig politiek domicilie te behouden, maar door daden getoond heeft hetzelfde te hebben overgebracht.

Bij onderzoek is het nog gebleken dat het daadwerkelijk waar is, dat de heer de Roock op den lijst der bevoegden, om tot kiezer benoemd te worden, voor de gemeente Halsteren in 1833 is gebracht, hetwelk niet bij vergissing is kunnen gedaan worden,

vermits hij zelfs het hoofd der regering was, die tot het opmaken van den lijst heeft moeten werkzaam zijn.

Volgens de artikelen 20 en 23 van het reglement omtrent de zamenstelling van de staten van den 30 Mei 1825 moest hij inwoner der gemeente zijn om op den lijst gebragt te kunnen worden en in allen gevalle geen inwoner eener stad.

Ik zoude mogelijk over deze zaak niet geschreven hebben had de correspondent in de *Bredasche Courant* de benoeming van den Burgemeester als wettig gedaan, niet getracht te verdedigen; dezelve is genedigzaam behandeld om door iedere onpartijdige te worden beoordeeld.

Men weet dat de steden van Noord-Brabant nog voortdurend in staat van beleg zijn en dergelijke benoemingen elders geen plaats zoude hebben zonder algemeen als grievend te worden beschouwd, welk een en ander in die provincie minder opmerkzaam schijnt te verdienen.

Het is ook mogelijk dat de invloed van den heer opperbevelhebber niet werkeloos geweest is; immers men weet ook welke pogingen zijn aangewend, om eenige vreugdebetuigingen over de benoeming te bekomen, doch zooveel is wel zeker dat, indien bevorens alles behoorlijk ware onderzocht en het gouvernement dien overeenkomstig ingelicht, deze benoeming mogelijk geen plaats zou hebben gehad.

770 KONINKLIJKE NEDERLANDSCHE LOTERIJ.

TWEEDE KLASSE.

1ste Lijst. No. 19444 f 1000; No. 8577 f 2500; No. 9310 f 1500
2de Lijst. No. 5787 f 1500; No. 5575 f 5000; No. 19602, 4016
ieder f 1000.

BEKENDMAKINGEN.

GROOT NEDERLANDSCH CIRQUE OLYMPIQUE

ONDER DIRECTIE VAN

J. FOUREAU,

TE 'SHERTOGENBOSCH.

Op WOENSDAG, den 18. Januarij

aanstaande GROOTE BRILLANTE VOORSTELLINGEN in de RIJKUNST en de GEDRESSEERDHEID DER PARDEN, waarin zich alle leden van het Gezelschap zullen beijveren om de algemeene tevredenheid van het geachte Bossche publiek te verwerven.

De aanvang is precies des avonds ten half zeven ure.
NB. Het lokaal zal door het geacht worden.

B E K E N D M A K I N G E N

Iemand genegen zijnde, om eenen JONGELING, ten minste 13 jaren oud, te laten WERKZAAM zijn, aan een KANTOOR van gemeenten en landelijke administratiën, op een dorp bij 's Bosch, met inwoning bij deftige burger lieden, kan zich hiertoe adresseren bij de Gebroeders LANGENHUYSEN te 's Bosch, onder de letter A, brieven franco.

BEURSPRIJZEN.

Weenen, den 5 Jan.: 5 pCt. Metall. 105½; 4 pCt. 99½; 3 pCt. 75½; Bankactien 3 pCt. 1395.

Parijs, den 15: 5 pCt. 109,65; 3 pCt. 79,75; Ardoins 26½; Pass. 7½; Portugal 30½. — Wissel op Amsterdam, eene maand 57½; drie maanden 57½. — In den avond van den 13, zijn de Spaansche 3 pCt. nog tot 27½ gestegen, en Portugal tot 31. Het gerucht heeft geloopen dat de divisien van Alaiz, Narvaez en Ribeiro, met de Portugezen, den 27 December, door Burgus naar Vittoria waren getrokken, om gezamenlijk de voortgenomene groote operatiën tegen de Carlisten aan te vangen. Ook de generaal Evans maakte zich gereed, om uit San Sebastian tegen de Carlisten op te rukken. Aan dit bericht werd de bovengemelde rijzing toegeschreven. Gisteren liep het gerucht, dat Don Carlos door de Christinos zou gevangen genomen zijn, hetzelfde heeft zich heden niet bevestigd.

Londen, den 13: 3 pCt. gecons. 90½; dito gerad. 89½; Integr. 53½ à ½; dito 5 pCt. 102 à ½; Ardoins 24½ à ¼; Coupons 44 à 45; Deferred 11½; Passive 7½; Portug. 5 pCt. 47 à ½; dito 3 pCt. 29½ à 30; Columb. 26½ à 26.

Brussel, den 14 (3 ure): Ardoins werden aanvankelijk à 26 gedaan, doch daalden vervolgens en blijven 25½ op het lagere Londensche merk van J. donderdag. Ook had men aanvankelijk uitgestoofd dat te Parijs gisteren een prijsverbetering had plaats gehad, hetgeen verderhand bleek, onwaar te zijn.

Antwerpen, den 14: Ardoins 26½; g.; g.; Uitgest. 9½ p. g. Darmst. Loten 25½ p.; Russisch-Fransche Aand van 500 fr 277; Dito van 100fr. 50½ g.; Belgie 106½ p. — Na de aankomst der Parijsche notering waren gisteren avond Ardoins tot 27½ gestegen en aldus gebleven. Heden, op het lager merk van Londen, begonnen Ardoins hier 26, stegen tot en blijven 28½. De daling te Londen maakte hier geenen groteren indruk, omdat men zeide, vooreerst dat Don Carlos zich genegen toonde om naar voorstellen te luisteren, en in de tweede plaats, dat Spaansche commissarissen naar Londen en Parijs, tot in wisseling der Ardoins Coupons tegen Schatkistbilletten, vertrokken zijn. Van Parijs van gisteren is niets bekend. — Wisselkoers op Amsterdam en Rotterdam ½ pCt. v.

AMSTERDAM, 15 Januarij. — EFFECIEN SOCIETEIT. — Ten half 5 ure. Integralen 54½. Kansbillet. 23½. Handelmaatschappij 182. Ardoins 26½, 7½. Enk. Columb. Coup. f 4½, 4, ½.

Zooewel in onze Binnel. als Spaansche fondsen was heden de handel gering. Tot bovenstaande koersen zijn van beiden slechts kleine posten omgezet.